

ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ

ਕੀ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਸਹੀ ਸਨ ਕਿ ਜੀਵਨ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ? ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ? ਇਸ ਰਹੱਸ ਦੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਖੋਜ।

17 ਦਸੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ

CosmicPhilosophy.org
ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ

1. ਕੀ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਸਨ?

2. ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ

? “ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ?”

3. ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਰਹੱਸ

4. ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ

🚀 ਵਿਗਿਆਨਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲੀ

👤 Francis Bacon, Chen Ning Yang ਅਤੇ Robert Mills

5. ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ

👤 ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ Giordano Bruno

5.1. 😬 ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ

5.2. 😬 ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ

👤 ਵਿਗਿਆਨ ਲੇਖਕ Eric J. Lerner

6. ਸਿੱਟਾ

7. ਅੱਪਡੇਟ 2024

🤖 2024 ਵਿੱਚ GPT-4 AI: ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ

🇮🇳 ਈਰਾਨ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2023 ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ

ਕੀ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਸਨ?

ਪੁਲਾੜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਕੱਖਾ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਇੱਕ ਰਹੱਸਮਈ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਜੋ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜੀਵਨ ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਸਨ।

ਅੱਜ, ਮਨੁੱਖ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਉੱਡਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਸਟਾਰ ਟਰੈਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੁਲਾੜ ਖੋਜ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਤੱਕ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੂਰਜੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਾਂ। ਪਰ ਜੇ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਸਹੀ ਸਨ?

ਜੇਕਰ ਜੀਵਨ ☀ ਸੂਰਜ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੋਣਗੇ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੂਰ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਗਲੈਕਸੀਆਂ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਮਨੁੱਖ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ✨ ਤਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਜੈਵਿਕ ਜੀਵਨ ਮੰਗਲ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਆਓ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ **ਫਲਸਫ਼ੇ** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਰੀਏ, ਇੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ

ਲੇਖਕ, [GMODebate.org](https://www.gmodebate.org) ਅਤੇ [CosmicPhilosophy.org](https://www.cosmicphilosophy.org) ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੇ, 2006 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਡੱਚ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਬਲੌਗ [Zielenknijper.com](https://www.zielenknijper.com) ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਫੋਕਸ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਮੁਕਤ ਇੱਛਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲਹਿਰ” ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕੰਮ ਨੇ [Dennett.com](https://www.dennett.com) ਨਸਲ ਸੁਧਾਰ, ਵਿਗਿਆਨ, ਨੈਤਿਕਤਾ, ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਖੋਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ।

2021 ਵਿੱਚ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨਵਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਨਾ ਤਾਂ 1) ਸਰੀਰਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 2) ਬਾਹਰੀਪਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ “ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ” ਹੈ (ਸ਼ੁਰੂਆਤ-ਰਹਿਤ ∞ ਅਨੰਤਤਾ)। ਇਹ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਲਸਫਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡੈਨੀਅਲ ਸੀ. ਡੈਨੇਟ ਨਾਲ ਇੱਕ ਔਨਲਾਈਨ ਫੋਰਮ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਉਭਰੀ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ “[ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੇਤਨਾ](#)”।

Dennett: “ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤਨਾ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ... ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਕਾਰ ਲਾਈਨ ਦੇ ਇੰਜਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਪਰੋਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।”

ਲੇਖਕ: “ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਮੂਲ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।”

ਇਸ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਲਿਆਂਦਾ:

“ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ?”

ਲੇਖਕ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ, ਜਾਂ ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਂ ਸਮੇਤ, ਕਦੇ ਵੀ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਭੇਜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ, ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਲ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ। ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਜੀਵਨ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਅਧਿਆਇ 3.

ਰਹੱਸ

ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਟੈਸਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਜੀਵਨ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਰਹੱਸ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ

ਕੀ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਕੁਝ ਸਹੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ? ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 2024 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 4.

ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ

ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵਿਦਰੋਹ ਸੀ ਕਿ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਫਰਾਂਸਿਸ ਬੇਕਨ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਵਿਭੇਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਜਿਓਰਡਾਨੋ ਬਰੂਨੋ ਨੇ ਵੀ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਨਵੇਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਮਿਲੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੇਨ ਨਿੰਗ ਯਾਂਗ ਅਤੇ ਰਾਬਰਟ ਮਿਲਸ ਦਾ ਕੰਮ।

ਵਿਗਿਆਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ: ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਜੀਵਨ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ?

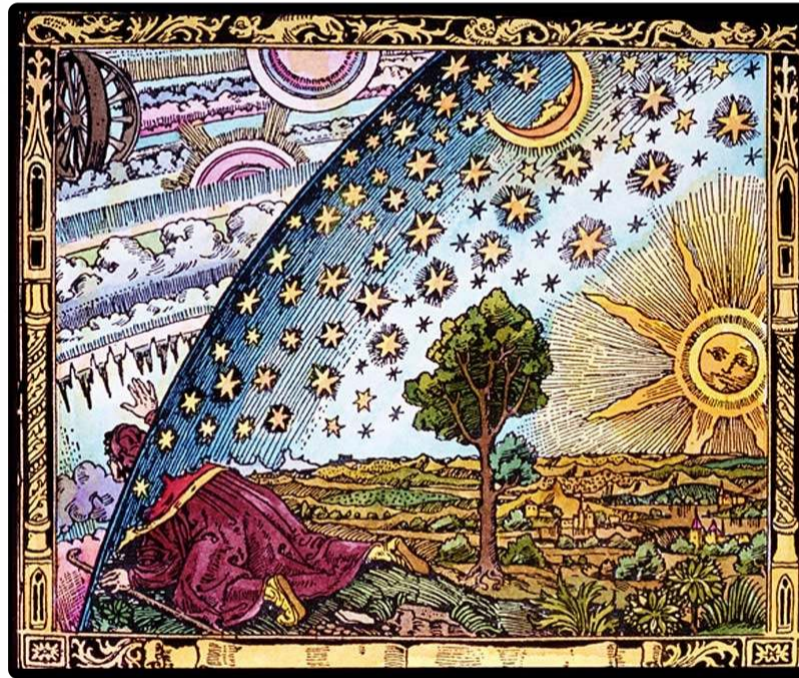
ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ

ਇ ਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਕਰਾਤ, ਐਨਾਕਸਾਗੋਰਸ, ਅਰਸਤੂ, ਹਾਈਪੇਸ਼ੀਆ, ਜਿਓਰਡਾਨੋ ਬਰੂਨੋ, ਬਾਰੂਖ ਸਪਿਨੋਜ਼ਾ, ਅਤੇ ਅਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਵਰਗੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਕੁਝ, ਜਿਵੇਂ ਐਨਾਕਸਾਗੋਰਸ, ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੰਦਰਮਾ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਸੁਕਰਾਤ, ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਜਿਓਰਡਾਨੋ ਬਰੂਨੋ ਨੂੰ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਰਜਿਲ (ਐਨੀਡ, VI.724–727) ਨੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵੰਤ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿਓਰਡਾਨੋ ਬਰੂਨੋ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਆਤਮਾ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ, ਅਤੇ ਜੋੜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੁੰਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਮਨ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਜਿਓਰਡਾਨੋ ਬਰੂਨੋ ਇੱਕ ਪੁਨਰਜਾਗਰਣ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਰੋਮਨ ਇਨਕੁਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਲਈ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ।

“18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਲੱਕੜ ਦੀ ਕਟਾਈ ਜੋ ਬਰੂਨੋ ਦੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।”

GMODebate.org ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਝੱਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਤੱਕ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਹੱਸਮਈ **ਵਰਡਪਰੈੱਸ** ਪਲੱਗਇਨ ਪਾਬੰਦੀ ਅਤੇ **ਮੌਸ ਬਾਲ ਪਾਬੰਦੀ** ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ

ਜੂਨ 2021 ਵਿੱਚ, ਲੇਖਕ 'ਤੇ Space.com 'ਤੇ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਅਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇ ਗਏ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਅਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਦੇ ਰਹੱਸਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਪੇਪਰ ਜੋ ਉਸਨੇ ਬਰਲਿਨ ਵਿੱਚ ਪਰਸ਼ੀਅਨ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ, 2013 ਵਿੱਚ ਜੇਰੂਸਲਮ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇ ਗਏ...

(2023) ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਤੋਂ “ਮੈਂ ਗਲਤ ਸੀ” ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

Source: onlinephilosophyclub.com

ਇਹ ਪੋਸਟ, ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਰਗਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਕਈ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਨੂੰ Space.com 'ਤੇ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਵਾਂਗ ਸਿਰਫ਼ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਚਾਨਕ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਸਧਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਇਸਦੀ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ।

ਮੌਡਰੇਟਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ, “ਇਹ ਥਰੈਡ ਆਪਣਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ। ਹੁਣ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ”, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਥਰੈਡ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਿਟਾਉਣ ਨਾਲ ਵਿਨਮਰਤਾ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸੀ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ Space.com ਖਾਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਹਿਸ ਲਈ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨ ਲੇਖਕ ਐਰਿਕ ਜੇ. ਲਰਨਰ ਨੇ 2022 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ **ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ** ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।"

(2022) ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ

Source: ਦ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਆਰਟ ਐਂਡ ਆਈਡੀਆਜ਼

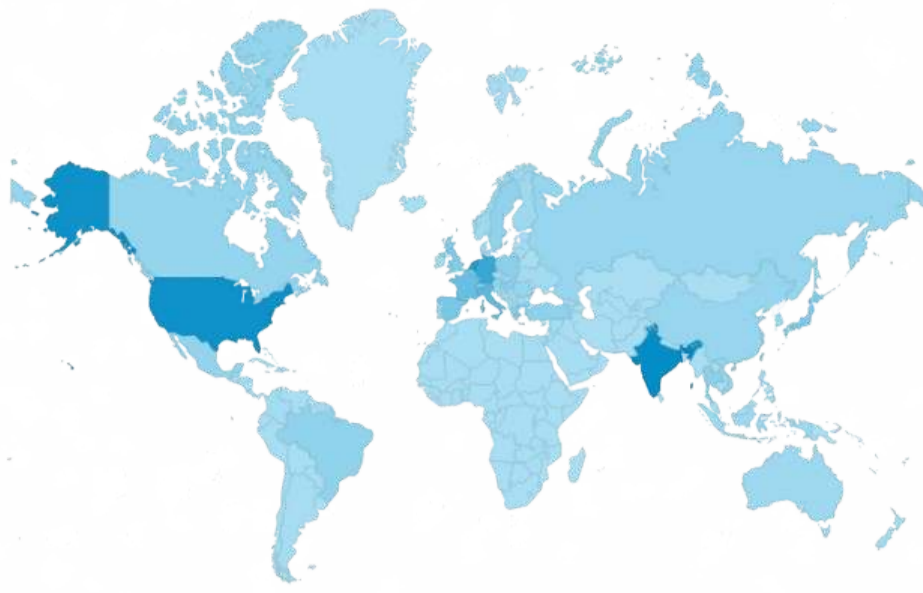
ਅਕਾਦਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

ਜੇ ਜੀਵਨ ਸੂਰਜ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ, ਹਕੀਕਤ, ਅਤੇ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਮਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੋਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਧਰਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਖਿਰ, ਇੰਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੀਵਨ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਸਹੀ ਸਨ - ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਜੀਵਨ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ?

ਅਧਿਆਇ 7.

ਅੱਪਡੇਟ 2024

2021 ਤੋਂ, ਇਸ ਅੱਪਡੇਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਲੇਖ cleanscooter.in 'ਤੇ 99 ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਫ਼ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਔਸਤਨ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਲਾਂਚ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਵਿਜ਼ਿਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਲੇਖ ਨੂੰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੇ ਹੈਡਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਜ਼ਿਟਰਾਂ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ।

2024 ਵਿੱਚ GPT-4: “ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰ, ਪੌਦੇ, ਜਾਂ ਸੂਖਮ ਜੀਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਭੇਜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਦਸੰਬਰ 2023 ਵਿੱਚ, ਈਰਾਨ

(2023) ਈਰਾਨ ਨੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਕੈਪਸੂਲ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਹੈ

Source: [Al Jazeera](https://www.aljazeera.com)

ਆਖਿਰ ਇੰਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੀਵਨ ● ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਬ੍ਰਹਮਾਂਡੀ ਦਰਸ਼ਨ

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ info@cosphi.org 'ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ।

17 ਦਸੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ

CosmicPhilosophy.org
ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

© 2024 Philosophical.Ventures Inc.